

Udskriftsdato: 23. december 2025

AFG nr 9456 af 27/08/2013 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00492

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 13-70-00492

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00492

Resumé

DR's "21 Søndag" bragte et indslag om blandt andet hashforbruget på en døgninstitution. Københavns Kommune kontaktede DR forud for udsendelsen og bad om, at de skjulte optagelser ikke blev sendt, men destrueret. 21 Søndag fortalte i udsendelsen, at der var skjulte optagelser, men viste dem ikke. Da der ikke var sket en offentliggørelse, afviste nævnet sagen.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt straffeloven er overtrådt ved indhentelse, omtale af og videregivelse af de skjulte optagelser henhører under domstolene, og falder uden for nævnets kompetence. Spørgsmålet vil derfor ikke blive behandlet.

Ligeledes bemærkes, at spørgsmålet om eventuel overtrædelse af persondataloven i forbindelse med opbevaring og videregivelse af de skjulte optagelser henhører under Datatilsynet og derfor ej heller vil blive behandlet i det følgende. Spørgsmålet om destruktion af de omhandlede optagelser henhører heller ikke under Pressenævnets kompetence.

Efter medieansvarsloven § 43, stk. 1, træffer nævnet afgørelser i sager om, "hvorvidt der er sket en offentliggørelse, der er i strid med god presseskik, jf. § 34".

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B.1. Det følger videre af reglerne, at offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde, jf. punkt B. 7.

Københavns Kommunes Socialforvaltning har klaget over DR's igangsættelse og brug af skjulte optagelser i forbindelse med en udsendelse den 26. maj 2013.

En gennemgang af den bragte udsendelse viser ingen offentliggørelse af de af klager angivne skjulte optagelser.

Da der ikke er sket en offentliggørelse af det påklagede materiale, har nævnet ikke kompetence til at behandle klagen.

Pressenævnet finder ikke, at omtalen af de skjulte optagelser og deres indhold i det påklagede indslag medieretligt udgør en offentliggørelse i sig selv. Nævnet har i den forbindelse tillagt det vægt, at omtalen af de skjulte optagelser ikke er af konkret karakter, og at det ikke er muligt at identificere hverken optagne unge eller medarbejdere på institutionen ud fra det om optagelserne udtalte.

Københavns Kommunes Socialforvaltning har klaget over et indslag bragt på DR 1 den 26. maj 2013, idet klager mener, at god presseskik er tilsidesat.

1 Sagsfremstilling

Den 23. maj 2013 rettede Københavns Kommune henvendelse til DR med ønske om, at skjulte optagelser fra døgninstitutionen Nexus ikke blev viderebragt, men derimod destrueret af hensyn til de optagne unge.

DR 1 bragte den 26. maj 2013 programmet ”21 Søndag”, der blandt andet indeholdt et indslag om hashforbruget på døgninstitutionen Nexus. Af indslaget fremgik blandt andet følgende:

”[...]

Studievært: God aften. Hvordan får samfundet bragt unge med voldsomme problemer tilbage på ret køl? I aften giver vi et nærgående indblik i, hvordan forholdene er for nogle af de mest kriminalitetstruede unge på døgninstitutionen Nexus, der ejes og drives af Københavns Kommune. Prisen pr. ung er ca. 100.000 kroner om måneden som det offentlige altså betaler til stedet, men som vi skal se nu, så ryger en del af de unge så meget hash, at det er ødelæggende for behandlingen.

Speak: I skoven ved Jægerspris ligger døgninstitutionen Nexus. Det er her nogle af landets aller mest udsatte eller kriminelle unge mellem 14 og 18 år er anbragt. Nogle af dem er blevet opgivet af andre institutioner. Målet er at få dem på ret køl. Den udfordring fik i juni sidste år [Person A] til at sige ja til et job som pædagogmedhjælper.

[Person A], tidligere ansat, Nexus: Jeg synes, det så meget interessant ud fra det man kunne læse på hjemmesiden.

Speak: De anbragte unge på Nexus har store psykiske problemer, flere har et misbrug som de skal hjælpes af med. Derfor står det også helt tydeligt på Nexus’ hjemmeside, at euforiserende stoffer som hash under ingen omstændigheder er tilladt.

[Person A], tidligere ansat, Nexus: Virkeligheden viste sig så at være en helt anden.

Speak: Det er Københavns Kommune, der har ansvaret for institutionen, og for at Nexus leverer det institutionen lover for de op mod 14 millioner kroner, den får om året. Men ifølge flere medarbejdere, som 21Søndag har talt med, så stemmer virkeligheden ikke overens med det, man skriver på hjemmesiden.

[Person A], tidligere ansat, Nexus: Først og fremmest så er det den massive forekomst af hash, der er på matriklen og flere af de unge er dagligt påvirket af hash.

Interviewer: Er det ikke ligesom noget man må forvente, at der er et hashmisbrug på et sted som Nexus?

[Person A]: Man må forvente, at de anbragte unge har et hashmisbrug af forskellig art og størrelse, men man kan ikke forvente at der ikke bliver gjort noget aktivt fra ledelsens side af, i at få de unge afruset i det mulige omfang

Speak: 21Søndag har talt med i alt fem tidligere og nuværende ansatte på Nexus, men [Person A] er den eneste, der tør stille sig frem med ansigt.

[Person A]: Ja, men det var først og fremmest min omsorg for de anbragte unge mennesker.

Speak: De andre er bange for at blive fyret, men fortæller anonymt til 21Søndag, at de oplever et massivt hashmisbrug blandt de unge på Nexus. De siger bl.a.:

Skilt:

”Nuværende medarbejder, mandlig:

Vi har mere eller mindre givet op over for det markante hashforbrug blandt de unge og får bare at vide af ledelsen, at det er umuligt pga. retningslinjerne på området.

Nuværende medarbejder, kvindelig:

Der bliver ikke brugt tilstrækkeligt med energi på at få de unge til afrusning. Pædagogikken virker fjern og det kan virke som opbevaring.”

[Person A], tidligere ansat, Nexus: De handler med hash mellem hinanden og køber joints til hinanden, og de sidder og ryger hver nat på de respektive værelser.

Speak: For at dokumentere medarbejdernes anklager beslutter 21Søndag sammen med [Person A], at han laver skjulte optagelser på institutionen. Af hensyn til de unge anbragte beboere har 21Søndag besluttet ikke at offentliggøre de skjulte optagelser. Samtidig med at [Person A] med skjulte optagelser dokumenterer forholdene på institutionen går han til Københavns Kommunes whistleblower ordning i et forsøg på at råbe de ansvarlige op. Han fortæller, at han på det tidspunkt har forsøgt at advare ledelsen på Nexus, men oplever, at intet sker.

[Person A]: Jeg har gentagne gange gået til ledelsen både alene, også på diverse personalemøder har jeg udtalt mig omkring det her om min uforståenhed og min frustration over for det.

Speak: Vi vælger at vise to af de ansvarlige politikere vores anonymiserede materiale. De bevilger hvert år millioner af kroner til institutionen.

To politikere på vej op ad rulletrappen.

Leslie Arentoft, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, Venstre: Vi frygter det værste, men håber det bedste.

Speak: Vi har også givet socialborgmester Mikkel Warming samme tilbud, men han har ikke ønsket at se optagelserne.

Leslie Arentoft, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, Venstre: Vi regner selvfølgelig med den leverer det, den er sat i værk for.

Speak: [Person A]s skjulte optagelser dokumenterer imidlertid en hverdag, hvor hash ikke bare bliver tolereret, men tilsyneladende er en helt almindelig del af dagligdagen.

Leslie Arentoft, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, Venstre: Vi ser et meget ungt menneske stå og tænde en joint foran en medarbejder.

Finn Rudaizky, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, DF: Det er fuldstændig vildt.

Speak: Men det er ikke kun billederne af den unge, der tænder en joint, der ryster de ansvarlige politikere. På en af optagelserne forklarer en lærer, hvor svært det er undervise de unge, fordi de er påvirkede af hash.

Leslie Arentoft, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, Venstre: Jamen altså, det er jo et ganske forfærdeligt billede, hvor man ser en skolelærer fortælle, at han er slet ikke i stand til at gennemføre sin undervisning. Han ser, at de er skæve på hash, de har ligget og røget hash hele natten, nogen ligger på gulvet. Han kan slet ikke få gennemført sin undervisning.

Finn Rudaizky, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, DF: Altså, det må jeg sige, det er nok noget af det værste, jeg overhovedet har. Jeg har ikke kunnet tro, at det var så slemt. Det, der også ryster en, det er jo, at vi har fået den oplysning med hensyn til skolen oppe på Nexus, skriftligt oven i købet, at det fungerede fint og det gik rigtig godt, og det ser sådan set, det vi har fået af skriftlig information. De billeder, vi lige har set her, de viser noget helt andet.

Speak: Men det er ikke kun de skjulte optagelser, der indikerer, at hashmisbruget er voldsomt på institutionen. 21Søndag er desuden i besiddelse af 11 af de unges logbøger på stedet, en slags dagbog hvor de ansatte dagligt skriver ned hvad de anbragte foretager sig. I logbøgerne står der bl.a. "Hun åbner døren i påvirket tilstand og en tåge af hash vælter ud af hendes værelse", "Der var blevet røget på værelset og det var en yderst skæv ung mand". 21Søndag har fremlagt logbøgerne for Nexus for både Hanne Warming, professor på Roskilde Universitet, og ekspert i arbejdet med socialt udsatte unge, og misbrugsekspert og overlæge Henrik Rindom. Begge udtaler sig på baggrund af det skriftlige materiale.

Henrik Rindom, Misbrugsekspert, overlæge: Problemet er, at man ikke arbejder med hashmisbruget, men man har på en vis måde givet op over for det.

Hanne Warming, professor, Arbejde med udsatte unge, RUC: Det er simpelthen ikke ok at opbevare unge mennesker på den måde.

Speak: Den daglige leder på Nexus er denne mand. Den tidligere politimand [Person B]. Han har tidligere været i TV, som offentlig rollemodel og mønsterbryder. Københavns Kommune ønsker ikke, at han lader sig interviewe til 21Søndag, til gengæld stiller kontorchef Poul Ertner op til interview. Han har ikke set de skjulte optagelser, men har det overordnede ansvar for institutionerne i Københavns Kommune.

Poul Ertner, kontorchef, socialforvaltningen, Kbh.s Komm. : På Nexus gør vi en stor positiv forskel.

Interviewer: På jeres hjemmeside der står, at stoffer under ingen omstændigheder er tilladt. Kan du forstå, hvis nogen måske synes, at sådan en regel lyder noget hul taget i betragtning, hvad der eksisterer af hash på Nexus?

Poul Ertner, kontorchef, socialforvaltningen, Kbh.s Komm.: Hash er ikke tilladt på Nexus, og vi reagerer på det med det samme, men vi accepterer også, at nogen af de unge, vi har på Nexus har et massivt misbrug.

Speak: Københavns Kommune understreger, at der bliver lavet behandlingsplaner. Og i et brev til 21Søndag skriver kommunen desuden, at de unge kommer med et betydeligt misbrug, men at "Misbruget bliver ikke tolereret".

Poul Ertner, kontorchef, socialforvaltningen, Kbh.s Komm.: Det er et vilkår vi er nødt til at håndtere og det gør vi lige så snart, vi opdager det. Så griber vi ind med de sanktioner som vi har ved at kunne tage det fra dem, ved at kunne overlevere til politiet, og det gør vi i den udstrækning, som vi opdager det i.

Speak: 21Søndag har talt med den politikreds, hvor institutionen ligger. Her har politiet imidlertid kun registreret i alt tre sager om euforiserende stoffer på institutionen. Kigger man i de unges logbøger er det et noget andet billede, der tegner sig.

Hanne Warming, professor, Arbejde med udsatte unge, RUC: Det er i hvert fald heller ikke synligt i logbøgerne, at der er nul tolerance. De oplever det gang på gang og reagerer i virkeligheden ikke særlig meget på det, sådan som det fremgår af logbøgerne.

Speak: Og logbøgerne dokumenterer også, at flere af de unge anbragte ligefrem får et øget hashmisbrug, mens de er i behandling på Nexus.

Henrik Rindom, Misbrugsekspert, overlæge: Ja, det er jo også interessant det her, netop med en af drengene. Igennem 1½ år at der stiger hans forbrug, og det er ikke lige det vi skulle forvente, som skulle være resultatet, når man er anbragt.

Speak: I logbøgerne står der "Han fortæller, at han er begyndt at ryge mere end tidligere, og har fået et mere afslappet forhold til hashen." "Til morgen finder jeg X på en madras på gulvet. Der ligger et jointrør på bordet og er SLET ikke til at komme igennem til. Efter et stykke tid opgiver jeg ..."

Hanne Warming, professor, Arbejde med udsatte unge, RUC: Det er et svigt over for de unge og det er i virkeligheden også et samfundsmæssigt svigt.

Interviewer: Men tror du ikke, der er nogen af de anbringende kommuner, der tænker det er temmelig problematisk, at de unge, de sender herhen, at de får et større hashmisbrug af at være der?

Poul Ertner, kontorchef, socialforvaltningen, Kbh.s Komm.: Jeg tror, de anbringende kommuner som sender børn herhen, er tilfredse med det tilbud, de får, for de ved godt hvor store problemer, de her unge har. Og så vil der være perioder, hvor at for nogens vedkommende at resultatet bliver dårligere, men vi har jo et tæt samarbejde med stort set med vores egen kommune. Så man ved godt, hvad der foregår med den enkelte.

Speak: Den holdning deler hverken Venstre eller Dansk Folkepartis medlemmer af Københavns Kommunes socialudvalg. De oplever, at der er meget langt fra de løfter, de har fået om behandling af unge til den virkelighed, de ser på de skjulte optagelser.

Leslie Arentoft, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, Venstre: Der er ikke styr på tingene. Vi har jo masser af penge, vi har ressourcer, vi ønsker virkelig at gøre en god indsats her, og så resignerer man, når det kommer til stykket. Og det er da forfærdeligt at se på, altså både for de unge mennesker men også hvis man tænker samfundsøkonomisk, ikk, for vi spilder rigtig mange penge.

Speak: De to politikere vil i dag melde sagen til Folketingets Ombudsmand og bede ham om at undersøge sagen om Nexus og kommunens øvrige institutioner.

Finn Rudaizky, medl. Socialudvalget, Kbh.s Kommune, DF: Vi kan simpelthen ikke have en institution, der har den form for pædagogisk opdragelse af børn og som det foregår. Så jeg vil sige, den skal lykkes. Det kan ikke gå hurtigt nok.

Speak: Efter [Person A] i starten af året går til kommunen med sin bekymring om institutionen, bestiller kommunen en tilsynsrapport af forholdene på stedet. Her understreges det, at problemerne med hashmisbrug ikke er enestående i forhold til kommunens andre institutioner.

”Det er vores opfattelse, at tilbuddet har samme udfordringer og begrænsninger som tilsvarende døgninstitutioner.”

Speak: Og den vurdering bekymrer eksperterne.

Henrik Rindom, Misbrugsekspert, overlæge: Det er med de midler vi bruger generelt i det her samfund på anbringelse af børn og unge, så er det, ja jeg fristes til at sige, så er det skandaløst.

Speak: [Person A] er i dag stoppet på Nexus. Han synes institutionen har svigtet sit ansvar.

[Person A], Tidl. ansat, Nexus: Ledelsen på Nexus modtager rigtig mange skattekroner for at hjælpe disse unge og de bliver ikke hjulpet.

Studievært: Og før udsendelsen talte jeg med socialborgmester i København Mikkel Warming, der jo er ansvarlig for Nexus. En skandale hørte vi lige en ekspert kalde det, der foregår og derfor spurgte jeg Warming om han synes, det er rimeligt, at de unge ryger hash i det omfang, vi lige har set.

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Jeg må sige jeg er en lille smule rystet efter at have set indslaget. Ikke over at der er udsatte unge, der ryger hash, men over den ret ringe journalistik 21 Søndag har præsteret i denne her sag. Det er simpelthen løgn, når man påstår eller giver indtryk af, at der ikke bliver gjort noget for de unge, der måtte have et hashmisbrug på Nexus. Det ligger tommetykke behandlings- og udviklingsplaner for hver enkelt ung der handler om en række ting bl.a. det med hashmisbrug, og det arbejder man med. Og så synes jeg, det er enormt ærgerligt at I vælger at hænge et sted som Nexus ud, fordi de gør det faktisk godt. De arbejder med unge med massive problemer, der er unge, der har været ude i kriminalitet, med sundhed og kost og så videre, og det lykkes for dem. F.eks. sidste år var der fem ud af fem unge som kunne gå til folkeskolens afgangseksamen. Det gjorde de alle sammen, og de fik det unikt gode resultater.

Studievært: Det er rigtigt dejligt at høre og jeg er selvfølgelig ked af at høre, at du er rystet over journalistikken. Jeg tror, der er mange andre der vil være rystede over at se mængden af hash der bliver røget det sted. Og at du ikke er rystet over det, det kan man selvfølgelig spekulere over, men når nu der er en række eksperter her, der påpeger, at der er et problem som ikke er rimeligt som er ud over det når der er medarbejdere, når der er folk i dit eget politiske bagland i socialudvalget, der siger det her er ikke det de havde forventet, er der ikke så et problem?

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Hvis vi tager politikerne først, så viser det I har vist jo, at visse politikere kan man få til hvad som helst når det er valgår og man kommer i fjernsynet. Alle andre politikere fra socialudvalget har jo skrevet til jer og bedt jer om de skjulte optagelser, I har foretaget, de ikke skulle bruges. De skulle destrueres. De er blevet vist til nogen og det er altså at bruge dem. Fordi det er enorm krænkelser af unge som har det rigtig skidt at..

Studievært: Mikkel Warming, ville det ikke være bedre, hvis du forholdt dig en lille smule til problematikken, at der bliver brugt 100.000 kroner pr. elev pr. måned cirka på at de er på Nexus. Så er det vel rimeligt nok, at der er nogen, der diskuterer om det her er den bedste måde at bruge pengene på. Her ser vi blandt andet at der er nogle folk, nogle elever, som ikke er i stand til at modtage undervisning. Vi ser der er nogle elever, som får et øget hashforbrug, er det hensigtsmæssigt?

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Nexus gør det faktisk rigtig godt for de arbejder med nogle unge som har meget massive problemer, hvoraf nogen af dem, har som et led i deres bagage, at de har et hashmisbrug. Og det arbejder man seriøst med, f.eks. ved at arbejde med deres fysik og så videre. Alle der arbejder med socialt arbejde ved at det foregår ikke i lige linje, nogen gange er der fremskridt, nogen gange tilbageskridt.

Studievært: Men Mikkel Warming er det rimeligt at der er den mængde hash der er. Hvis man går ind på hjemmesiden så står der her "Vi har 0-tolerance politik". Vi ser i indslaget, I melder det til politiet, vi har konstateret det er sket tre gange i 12 og i 13, det er måske ikke helt et retvisende billede.

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Det er fordi, det tal er også forkert, det er mere end dobbelt så mange anmeldelser. Det Nexus gør ..

Studievært: Ifølge politiets rapporter er det tre gange.

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Ofte opdager. Det de gør ofte det er at de opdager ofte mere remedier til at ryge hash med. Dem konfiskerer de og destruerer de, fordi man tager det alvorligt. Det man skal være klar over, det er at det er unge med massive problemer. Hash bliver ikke accepteret på Nexus, men vi accepterer, at unge har det som en del af deres bagage, for alternativet til at have det er ikke ..

Studievært: Mikkel Warming kan du svare mig på et spørgsmål, bliver der røget for lidt eller for meget hash på Nexus?

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Man arbejder med hashmisbruget blandt de unge, der har det, på Nexus. Alternativet.. Du er nødt til at høre efter hvad jeg siger. Alternativet til Nexus er ikke at de sidder vandkæmmet og i matrostøj og følger undervisningen i en normal folkeskole. Det at de er på gaden, at de synker dybere til bunds, at de måske kommer ind i kriminalitet. Derfor, så vi ser politikere der hopper med på vognen og siger Nexus skal lukkes så er det enormt skadeligt.

Studievært: Mikkel Warming, lad mig lige vise dig en rapport, som lige er kommet. Den er kommet fra Region Hovedstaden. Den er lige lavet, den viser, hvordan unge. Hash fastholder unge i psykisk sygdom og udfordringer. Der er simpelthen nogle forskere, som har sat sig ned og forsket det her. Vi har også en med i indslaget. Giver det ikke dig grund til omtanke, at I skriver der er 0-tolerance politik. Det er vist ikke tilfældet.

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Jo, fordi man ikke accepterer det, men vi accepterer, at der er unge, der har hash som en del af deres bagage. For hvis vi ikke arbejdede med dem der, så ville alternativet være gaden. Og det er ikke noget godt alternativ for dem og heller ikke for dig og mig og hele samfundet. Jeg er også nødt til at sige til dig at I kan jo, kan vi jo se med de politikere, jeg ved I ringer rundt for at få flere til at sige grimme ting om Nexus. I kan sætte en masse bølgegang i gang. Jeg synes det var enormt trist, hvis det her endte med at den gode behandling som Nexus giver nogle af de mest udsatte unge kommer i fare. Det er skadeligt for dem, det er skadeligt for andre unge, og det er skadeligt for os alle sammen.

Studievært: Du vil ikke gøre noget nu, det her skal bare fortsætte?

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Jeg prøver at beskytte unge som er på Nexus mod den, er jeg nødt til at sige, mod det hetzlignende indslag I har vist omkring deres arbejde. Jeg vil gøre alt for at de unge kan få lov til at fortsætte den gode udvikling, de er i når vi først ..

Studievært: Så der skal ikke ske noget yderligere, man skal fortsætte som man gør nu?

Mikkel Warming, socialborgmester, Kbh. s Kommune, Enhedslisten: Man skal fortsætte med at arbejde seriøst med de unge på Nexus, ja, fordi det gør det rigtig godt. I modsætning til hvad I påstår, så arbejder man seriøst med hashmisbruget og det lykkes at give dem folkeskolens afgangsprøve. Det er unikt for den her målgruppe.

Studievært: Mikkel Warming, tak fordi du kom.”

Den 27. maj 2013 bragte DR i TVA følgende:

”Studievært: Milliarder af kroner bruger samfundet hvert år på at anbringe unge med problemer på institutioner og opholdssteder, men vi får generelt ikke nok for pengene. Sådan siger en række eksperter efter, at vi i går i 21Søndag rettede fokus på døgninstitutionen Nexus og det efter nogens opfattelse alt for store forbrug af hash blandt de unge, der er anbragt på institutionen.

Speak: Når nogen anbringes på en døgninstitution som Nexus her i Nordsjælland er det dyrt, og selvom det er meningen, at den unge skal bringes på ret køl så er det ikke altid det virker. Det ved den tidligere formand for Børnerådet alt om.

Lisbeth Zornig, Tidl. formand Børnerådet, leder af tænketank: I bedste fald gør det ingen skade og i værste fald, ja så får man måske bragt de her unge sammen med nogle forkerte.

Speak: 21Søndag fortalte i går om opholdsstedet Nexus i Københavns Kommune, hvor flere af de unge har et hashmisbrug. Det dokumenterer tilsynsrapporter, tidligere og nuværende ansatte og logbøger fra institutionen.

Hanne Warming, professor, arbejde med udsatte unge, RUC: Det er simpelthen ikke OK at opbevare unge mennesker på den måde.

Speak: Hvert år betaler Københavns Kommune 1,2 millioner kroner for hver af de unges ophold på Nexus og sagen er langt fra den første om dyre anbringelser, hvor der bliver stillet spørgsmålstejn ved kvaliteten af de tilbud, de unge får.

Interview på tv-skærm: Man kan ikke forvente at der bliver gjort noget aktivt fra ledelsens side af.

Speak: Den tidligere formand for det kriminalpræventive råd mener, at historien rejser en generel problematik om formålet med opholdsstederne.

Eva Smith, juraprof., tidl. formand Krim.præventivt Råd: Ved at samle disse unge som har problemer med det samme, så kan det næsten ikke gå andet end galt. Det ville jo være meget, meget bedre, hvis de kunne blive anbragt et sted, hvor der var normale unge, unge der var i gymnasiet, en læreplads, et eller andet.

Speak: Flere af landets fremtrædende eksperter mener, at indsatsen for de belastede unge ligefrem er forfejlet.

Peter Albæk, Formand, Børns Vilkår: Ved nogen sammenhænge kan man simpelthen opleve, at de unge bliver ligesom parkeret på denne her type af institutioner frem for, at man i virkeligheden lægger en klar plan, hvordan man hjælper den unge.

Per Larsen, Formand, Børnerådet: På overfladen, der ser det måske fint og flot ud, men hvor man så når man graver ned i substansen finder ud af at det her er måske ikke helt hensigtsmæssigt, det der foregår.

Speak: Både Ankestyrelsen og Socialforskningsinstituttet har tidligere kritiseret kommunernes anbringelser af børn og unge, fordi 44 % af de unge oplever et sammenbrud under deres anbringelsesforløb.

Anny Winther, Formand, Socialudvalget, KL: Jeg tror det er vigtigt, at vi får set på de opholdssteder, og hvilket indhold, de har, hvilken pædagogisk linje, de har, og at vi nu får en ny tilsynsreform, der gør, at det nu bliver fælles tilsyn på alle institutioner.

Studievært: Regeringen har varslet en ny lov om tilsyn med opholdssteder som ventes at træde i kraft januar næste år.”

Den 14. juni 2013 klagede Københavns Kommunes Socialforvaltning til DR over brugen af skjult kamera i indslaget den 26. maj 2013.

DR afviste klagen ved brev af 24. juni 2013.

2 Parternes synspunkter

2.1 Københavns Kommunes Socialforvaltnings synspunkter

Københavns Kommunes Socialforvaltning har anført, at indhentelsen af de skjulte optagelser i forbindelse med det påklagede indslag er ulovlige. Samtidig har klager anført, at det var unødvendigt og krænkende at foretage optagelser af udsatte, sårbare og kriminalitetstruede unge i deres private rum uden deres vidende og accept.

Historien om hashmisbrug på Nexus kunne have været fortalt uden det skjulte kamera. DR har ikke bedt om oplysninger omkring institutionens unges hashmisbrug, før mediet begyndte de skjulte optagelser.

DR anmodede første gang Københavns Kommune om et interview vedrørende Nexus den 16. april 2013, hvilket er mere end tre måneder efter, at de skjulte optagelser senest kan have været lavet, idet medarbejderen, der stod for de skjulte optagelser, sidst var på Nexus den 8. januar 2013.

DR kunne når som helst, inden optagelserne blev lavet, have spurgt Københavns Kommune, om der var et hashmisbrug på Nexus. Det gjorde de ikke.

Det er korrekt, at Københavns Kommune afslog et interview med lederen af Nexus, [Person B]. Men DR fik – så snart de bad om interview - tilbudt at tale med [Person B]s chef, Poul Ertner og socialborgmester Mikkel Warming, der havde samme oplysninger som [Person B]. Begge ville have bekræftet, at nogle af de unge på Nexus har et misbrug af hash.

Ligeledes har skriftlige kilder, der behandler og bekræfter hashproblematikken været tilgængelige før de skjulte optagelser blev sat i gang. Dette drejer sig blandt andet om et brev fra Københavns Kommune til DR og en ekstern tilsynsrapport om Nexus, der begge tydeligt viser, at der er hashmisbrug på Nexus, og at Københavns Kommune er åbne om det. Derudover er problemet omkring misbrug på kommunens institutioner behandlet i kommunens strategi for arbejdet med udsatte unge.

DR fik de centrale skriftlige kilder den 19. februar 2013, da Københavns Kommune svarede på DR's anmodning om aktindsigt. Mere end to måneder senere var det stadig DR's hensigt at vise de skjulte optagelser.

Det var hermed unødvendigt at anvende skjult kamera for at dokumentere påstanden om, at der er et hashmisbrug på institutionen.

Den anden påstand, der fremføres af DR om, at de ansatte på institutionen ser igennem fingre med misbrug, kan heller ikke retfærdiggøre brugen af skjulte optagelser. Det ville kræve, at de skjulte optagelser dokumenterede påstanden, hvilket ikke er tilfældet.

Den eneste skjulte optagelse, vi hører om i indslaget, der handler om netop den problemstilling, er optagelsen af en ansat, der ikke griber ind overfor en hashrygende beboer. Men i og med at den ansatte, der ikke griber ind, er den person, der selv har lavet optagelserne, dokumenterer dette intet.

De skjulte optagelser har været krænkende og ødelæggende for de filmede unges tillid til voksne.

Det kan ikke ændre på, at de skjulte optagelser har været i strid med god presseskik, at DR ikke viser dem direkte, når mediet i det påklagede indslag omtaler udtalelserne indirekte.

Ligeledes er den videregivelse, der er sket til de politikere, der udtaler sig i indslaget, strafbar.

2.2 DR's synspunkter

DR har anført, at dækning af forholdene på Nexus tjener en væsentlig offentlig interesse, da Nexus modtager omkring 1,2 millioner kroner om året per anbragte ung og selv skriver på sin hjemmeside, at de

har en nul tolerancepolitik over for brugen af rusmidler. Netop behandlingen af unge med for eksempel hashmisbrug er og har været genstand for stor offentlige interesse og debat.

DR benytter kun skjulte optagelser i ganske særlige tilfælde. I forhold til Nexus vurderede DR, at der på daværende tidspunkt ikke fandtes andre muligheder for at dokumentere forholdene på institutionen end ved brugen af skjulte optagelser, og det blev vurderet, at offentlighedens interesse klart oversteg hensynet til de unge. Det var disse vurderinger, der var baggrund for igangsættelsen af de skjulte optagelser.

DR er først kommet i besiddelse af de skriftlige kilder, som Københavns Kommune nævner, efter igangsættelsen af de skjulte optagelser. Det var således ikke, da optagelserne blev sat i gang, muligt at dokumentere forholdene ved hjælp af disse skriftlige kilder. Klagers brev til DR af 19. februar 2013 samt den ekstraordinære tilsynsrapport blev først udarbejdet efter at klager havde fået kendskab til DR's skjulte optagelser.

Tilsynsrapporten fra 2012 omtaler ikke hashproblemet på Nexus med et eneste ord. Først efter at [Person A] gik til kommunens whistleblower-ordning i januar 2013 blev der på baggrund heraf udarbejdet en ny tilsynsrapport, der omtalte problemet.

DR har, i forbindelse med kommunens påstand om, at DR blot kunne have ringet og spurgt, om der var unge, der havde et hashmisbrug fastslået, at DR's kritik ikke retter sig i mod, at der er et hashmisbrug på Nexus, men i stedet imod Nexus' (manglende) ageren i forhold til dette betydelige og synlige hashmisbrug.

I forbindelse med redigering af indslaget vurderede DR på ny betingelserne for offentliggørelse af de skjulte optagelser. DR besluttede ikke at offentliggøre de skjulte optagelser i indslaget, da en samlet vurdering af den indsamlede dokumentation sat overfor krænkelsen af de unge førte til den konklusion, at vores dokumentation i form af vidner og skriftligt materiale på dette tidspunkt var tilstrækkelig.

I stedet forsøgte DR – af hensyn til de unge – alene at vise de anonymiserede optagelser (både billede og lyd) for de øverst politisk ansvarlige i socialudvalget for at få deres politiske vurdering af forholdene på Nexus. Redaktionen fandt det afgørende, at de ansvarlige politikere så den underliggende dokumentation, da de tydeligvis ikke var bekendt med problemets omfang.

Det påklagede indslag handler om, at nuværende og tidligere ansatte samt eksperter og politikere kritiserer Nexus og kommunen for, at hashrygningen har et så stort omfang, at den skadede de unge, og at Nexus fremstår mere som noget, der minder om opbevaring. Indslagets kritik dokumenteres af mange forskellige kilder, både mundtlige kilder og skriftlige materialer, og således ikke alene af de skjulte optagelser.

DR har anført, at det stadig, på baggrund af de førnævnte overvejelser i forbindelse hermed, var berettiget at igangsætte de skjulte optagelser. På grund af de ændrede omstændigheder i form af nye oplysninger, henvendelser fra kommunen og de unges reaktion på forelæggelsen af de skjulte optagelser, var det DR's samlede vurdering, at det ikke længere var nødvendigt at vise optagelserne på tv, da det siden igangsættelsen af optagelserne var blevet muligt at dokumentere forholdene på Nexus på anden vis.

Kritikpunktet, om at institutionen Nexus ikke griber nok ind overfor hashmisbruget på Nexus, er veldokumenteret i indslaget. Dokumentationen baserer sig på en række mundtlige kilder – herunder talrige tidligere og nuværende ansatte – samt flere hundrede siders skriftligt materiale i form af daglige notater fra de ansatte om de unges hverdag. Desuden oplyser Nordsjællands Politi i en skriftlig erklæring til DR, at de kun har noteret tre anmeldelser fra Nexus om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer på stedet.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Jesper Rothe, Dorthe Carlsen, Lene Sarup og Marianne Druedahl.

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt straffeloven er overtrådt ved indhentelse, omtale af og videregivelse af de skjulte optagelser henhører under domstolene, og falder uden for nævnets kompetence. Spørgsmålet vil derfor ikke blive behandlet.

Ligeledes bemærkes, at spørgsmålet om eventuel overtrædelse af persondataloven i forbindelse med opbevaring og videregivelse af de skjulte optagelser henhører under Datatilsynet og derfor ej heller vil blive behandlet i det følgende. Spørgsmålet om destruktion af de omhandlede optagelser henhører heller ikke under Pressenævnets kompetence.

Efter medieansvarsloven § 43, stk. 1, træffer nævnet afgørelser i sager om, ”hvorvidt der er sket en offentliggørelse, der er i strid med god presseskik, jf. § 34”.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B.1. Det følger videre af reglerne, at offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde, jf. punkt. B. 7.

Københavns Kommunes Socialforvaltning har klaget over DR's igangsættelse og brug af skjulte optagelser i forbindelse med en udsendelse den 26. maj 2013.

En gennemgang af den bragte udsendelse viser ingen offentliggørelse af de af klager angivne skjulte optagelser.

Da der ikke er sket en offentliggørelse af det påklagede materiale, har nævnet ikke kompetence til at behandle klagen.

Pressenævnet finder ikke, at omtalen af de skjulte optagelser og deres indhold i det påklagede indslag medieretligt udgør en offentliggørelse i sig selv. Nævnet har i den forbindelse tillagt det vægt, at omtalen af de skjulte optagelser ikke er af konkret karakter, og at det ikke er muligt at identificere hverken optagne unge eller medarbejdere på institutionen ud fra det om optagelserne udtalte.

Afgjort den 27. august 2013